



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Hortulus Biblico-Moralis Et Asceticus

Pappus von Tratzberg, Franz

Ulm, 1725

Fasciculus XXII. Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-61252](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-61252)

FASCICULUS XXII.

Doctrinarum Moralium & Asceticarum.

Doctrina I.

Desumpta ex cap. 20. 21. & 22. lib. Levitici, in quibus describitur pœna mortis lata in illicitè coeuntes & aliorum scelerum reos. Lex de victimarum contactu & esu.

N.139. *Considera* I. **L**uxuriam non tantùm mortem æternam, cæteris omnibus peccatis in pœna communem, sed etiam temporalem promereri, ut docet caput 20. mox citatum, in quo imperante Deò damnantur ad mortem corpoream homines, qui carnalia ibidem annotata perpetrassent vitia. Si porro nec Judices forent, qui capitales hæc sententias in ejusmodi delinquentes ferrent; nec essent lictores, qui eas exsequerentur; ipsa crimina nocentes plecterent morte. Communis Medicorum opinio est, nihil ita immaturam & præproperam mortem accelerare, ac immoderatus Veneris usus, ut refert Guarinonius apud Hippol. lib. 5. c. 62. Panthera, quam superius breviter memini, excrementis humani corporis tanquam illicitis capi, Pliniò teste lib. 8. c. 27. eorundem tam avida est, ut altius in vase suspensa attingere si nequeat, tandiu saltibus petat, donec decidens expiret. Quid objectum luxuriæ nisi excrementa? quæ dum obscœni insano appetunt amore & ardore, se ipsos viribus exhauriunt, & immaturâ nece perimunt. Etsi castissima illa mulier Susanna, ad carnale commercium à senibus instigata, si eorum petito annuisset, nunquam ab illis fuisset ad mortem quaesita, & tanto periculo exposita; attamen verissimè conquesta est Danielis 13. *Si hoc egero, mors mihi est.* Innuens, sibi certò constare: ipsam luxuriam esse mortalissimam mortem. Quare etiam Poëtæ Venerem nominant *Libitinam*: eò quòd illa præsit feretris & sepulchris mortuorum. *Qui voluptatibus indulgent, ait S. Laurent. Just. lib. 6. divin. Institut. de vero Cultu. si animam suam corpori mancipant, morteque contemnant, quia se corpori addixerunt, in quod habet mors potestatem.* Finxerant Antiqui: Cupidinem & mortem eodem in hospitio divertisse, ex quo

quo egressæ inter se commutârint sagittas & spicula : Cupidinem ergo cum vellet juvenes amore inflammare , eos protinùs occidisse lethalibùs telis , unde non malè cecinit quidam : *Hinc juvenes occidit amor fallente pharetrâ.* Videtur ipse regius Vates huc respexisse , cum Psal. 77. cantavit : *Juvenes eorum comedit ignis.* Ignis ille, quem flamma Veneris tela accendunt. Luxoriosus quidam Presbiter , ut narratur specul. exempl. dist. 1. Cum sacrilegas Nuptias celebrare attentâset, semen simul & animam effudit. Et Lubecensis quidam juvenis, cum matrem suam irreverentiùs tractâset, suæ libidini meliorî modò vacaturus, cum scorto è domo fugiens, se ipsum cultrò interemit, consumptis antea omnibùs pecuniis. Sicut vipera in maris complexu ei ad collum hærens, caput morsu abscindit, ipsamque postea parturientem fœtus lacerant, sic luxuria *Alianò* teste lib. 2. amatoribus necem interitumque affert. Quis (si lubet antiquissima in memoriam revocare exempla) præmaturam Ammoni intulit mortem, nisi luxuria, quâ instigante propriæ sorori vim inferens, violentâ nece per fratrem è medio sublatus est? quid perdidit Regem Ninum, nisi turpis amor? habebat is concubinam Semiramidem, quàm adeò insanè deperibat, ut se ei in servum traderet. Nil tam grandis pretii erat, quod ab ipso petere pellex non auderet. Quare eò insolentiæ devenit, ut Imperium, unâ saltem die tenendum, sibi a Rege concedi postularet. Nec mora, aderat consensus. Jubentur subditi omnes, Reginæ ut obediant, qui secus fecerint, plectantur morte. Præstitutò ad imperandum die regalî ornatu induta mulier, stipata militibus, solium conscendit. Animos ut tentaret virorum, primò leviusculas res, dein graviores imperat, ac demum ipsum Regem sibi adduci, adductum vinciri, vinctum verò occidi mandat, quò pactò Regnum obtinuit, & stabilivit. *Sabellicus apud Majol. tom. 3. coll. 2.* Si ergo Christiane Lector mortem times, fuge luxuriam.

Considera 2. Si Deus personas suo cultui specialiter deputatas noluerit propiùs accedere corpora mortuorum, ne ex illorum contractu immunditias contrahant: quomodò potius ab illis velit fugi corpora vivorum disparis sexûs, quæ respectu mortuorum sunt instar carbonis vivi comparati cum extincto, per contractas immunditias ipsam mortem, ut mox dicta docent, inferentes. Job devotissimus Dei servus Diabolum ipsum, quò fœdius nihil, sibi appropinquantem cernens, non fugit, sed stetit instar Leonis, viribus suis confusus:

Virgi-

Virgine autem vix conspectâ nullatenus exspectandum sibi esse credidit: *Censebat* nempe teste S. Chrysoſt. Sermon. de Job. in pralio contra *Damones virili audaciq̃ue animò opus esse, continentia autem preparatione victoriam concedi non ex Virginum consuetudine, sed secessu.* Apocalypſeos 12. Describitur certamen mulierem inter & Draconem institutum. Vis nosse: ex qua parte steterit victoria? aut quid egerit mulier, ut Draconem immane illud monstrum vinceret? lege versum sextum: *Et fugit mulier.* Testatur Petrus Dam. l. 2. Epistol. 18. in quodam orientis monte reperiri lapides igniferos, qui *masculus & femina* nominantur: hos à se procul distantes nequaquam accendi; at vix femina masculo appropinquante, ignes ex utroq̃ue egredi, qui omnia circa montem posita exurant. *ò Christiane Sacerdos, aut Religiose! si saxa, quorum aliàs natura magis frigora, quam calores fovet, ex consortio disparis sexûs adèò inflammantur, quales in te surgent libidinis faces, qui carne, calores utique magis, quam frigora amante, circumdatus es? putasne munditiem animæ servare te posse illæsam illa in societate, quam viri vix ossibus hærentes, & calore ferè penitus destituti non crediderant se servaturos? si ergo immunditiem times, fuge consortia disparis sexûs, præsertim illa, quæ fiunt remotis arbitrâs.*

Doctrina 2.

Desumpta ex cap. 23. 24. & 25. lib. Levit. in quibus describitur Sabbathi Cultus, Paschatis & Festi Primitiarum. Pœna Blasphemantium, & Talionis. Reditus ad Possessiones tempore Jubilai.

N. 141. *Confidera I.* **Q**UOD Deus præcipiens, ut ab omni opere desistant se fieri otium in virtutis studio. Quare expressis jubet verbis, ut cessetur illâ die ab omni opere servili, quatenus homines nanciscantur copiam, se exercendi in operibus spiritualibus. Nullum hærcle aliud motivum existit inimicis Populi hebraici Sabbathi ejus ridendi Thren. 7. quàm quòd inerti otio, manu videlicet non solum ab opere servili, sed etiam à spirituali cessante, illud tempus transegerit, & miraberis haud dubiè Christiane: quòd Christus hytropicum die Sabbathi curaturus, quæstionem hanc moveat Judæis: *si licet Sabbathò curare? nunquid enim ipsa Dei sapientia, disponens omnia à fine usque ad*

ad finem, instructione indiget? nunquid Legislator æternus non sit Legisperitor omnibûs Legisperitîs? adhæc quis dubitet: licere diebûs festis opem miseris ferre, cum sit opus Deo gratum moraliterque bonum? & tamen in sua quæstione perstat divina sapientia Christus Dominus. Et quod mirandum magis Lucæ 6. quæstionem illam hîs proponit verbis: *Si licet Sabbatho benefacere, an malè? animam salvam facere, an perdere?* inexpectata sanè quæstio, sed nequaquam inanis: sicut enim perfida Judæorum turba eò nequitix devenerat, ut illicitum clamaret, sanare ægrum in Sabbatho, ita reperire est hoc tempore Christianos tam perversi iudicii homines, qui piis vix copiam dent, sacris exercitiis die festo insistendi: cum tamen probè nôrint: istos dies hunc solum in finem institutos esse, prout Innocentius I. Pontifex Epist. 1. ad Decentium c. 7. admonet, dicens: *nisi tantum hymnis & psalmis & canticis spiritualibus dies illa transigatur.* Atque hunc fuisse primorum Christianorum laudabilissimum morem luculenter probant tot antiqua SS. PP. Decreta, asserente etiam S. Gregoriô M. in Epist. ad quendam apud Joan. Diac. l. 4. vitæ c. 51. *Dominicò die à laboribus cessandum est, atque omnimodò orationibus insistendum, ut si quid negligentia per sex dies agitur, per diem resurrectionis precibus expietur.* Hac de causa referantur summò mane Templorum portæ, pulsantur campanæ, incenduntur luminaria, celebrantur Missæ, cantantur officia, animantur organa. Sed proh dolor! *Via Sion lugent* Thren. 1. eò quòd non sit, qui veniat ad solemnitatem. Non enim veniunt ad solemnitatem, qui veniunt ad Templum, ut ibi fabulis vacent, novellas legant, animò sint in choro, mente in foro. Non veniunt ad solemnitatem, qui veniunt ad sacras ædes, ut pascant oculos puellarum comptarum aspectu, aures recreent rarâ musicâ, aut pretiosò vestitu suò aliorum oculos in se provocent. Non veniunt ad solemnitatem, qui venientes ad Tempia etsi multum orent, attentè conciones audiant, sacris magnâ reverentiâ interfint, Sacramenta frequentent; id tamen eâ intentione non faciunt, ut Deo pro acceptis beneficiis grates rependant, pro novis supplicent, sed ut devotione suâ sint hominibus admirationi, eorumque laudem lueri locò reportent. Non veniunt ad solemnitatem, qui veniunt ad Templum cum conscientia, gravibûs peccatis sauciata: talium enim preces, ut alibi à me dicta probant, divinam potiùs iram, quam clementiam merentur. Si Hieronymus tantæ sanctitatis vir de sua fatur persona ad Vigilantium scribens: *Quando iratus fuero, & aliquid mali*

in anima mea cogit a vero, & me nocturnum Phantasma deluserit, Basilicas Martyrum intrare non audeo: ita totus & corpore & animo contremisco. Quomodo igitur Christianus cum certo ingrediatur peccato? non veniunt denique ad solemnitatem, qui pectus ad Templum deferunt, odio & vindicandi decretò plenum, ut clarissimè demonstrant Christi verba, quibus à sacris Altaribus arcet homines, inimicitias foventes, jubetque prius reconciliari, antequam munus offerant. Vide sis Christiane Lector: an non ratione tui quoque viæ Sion lugeant, eò quòd non venias debitò ad solemnitatem modò. Sed inversò prorsus ordine divinis obtemperes mandatis, quæ in citato legis capite? offers enim diebùs festis agnos & panes sed non tales, quos Deus ibidem ad sui cultum & gratam beneficiorum memoriam exigit, sed qui gulæ illecebris deserviant. Resonant apud te Tubæ & alia Musices instrumenta, non ut iisdem laudetur Deus, sed ut pedes in saltus animentur. Celebras Phase, id est transitum, sed de vitio in vitium, de uno in aliud scelus abiens. Erigis umbracula, in quibus non Deo, sed Baccho & Veneri sacrifices. Si teste S. Scriptura cap. 24. lapidibus obrui debuit filius mulieris, ausus blasphemias effundere semel (quod fortè ex præcipiti iracundiæ calore contigit) quid tecum fiet, qui tam frequenter & præmeditatè ob intemperantiam potùs tot blasphemias, tot juramenta, tot imprecationes evomis illà ipsà die, quæ ad solius Dei laudem ordinata est? si tam severis verbis v. 45. cap. 25. Deus tibi præcipit charitatem proximo impendi, dicens: *ne affligas eum*. Quomodo audes; diebùs festis in aliorum consortio ejus famam denigrare, in publico eum probris impetere, in lusu defraudare, in contractu decipere? Christus Dominus, ut doceret: nullà magis die charitati proximi studendum, quàm feriatà; quinque homines legitur in Sabbatho curasse, nempe Hytropicum, mulierem inclinatam, hominem manum aridam habentem, cæcum natum, & languentem ad piscinam. Tu verò Christiane nunquam magis contra charitatem proximo debitam pecces, quàm die Sabbatho? quid respondebis illi, quando veniet in illo totius mundi Sabbatho, rationem à te exacturus talium factorum?

Doctri-

Doctrina 3.

§ Desumpta ex residuis capitibus hujus libri, in quibus describitur Præceptum prohibens Idola confici. Mina intentata transgressoribus legis. Redemptio Decimarum &c.

Considera: **H**omines avaritiæ deditos è diametro divinis repugnant. N. 142.
 re Præceptis, utpote qui aurea & argentea Idola erigunt, à se adoranda, ut probant clarissima Apostoli verba 5. Ephes. dicentis: *Avarus, quod est Idolorum servitus*, in quæ S. Chrysoft. ait: *deficit à Deo avarus, quemadmodum Simulachrorum Cultor*. Olim Diabolus se in lignis, in faxis, aut aliis materiis, ex quibus confecta fuerant Idola, adorari voluit: modò autem teste S. Bernardò in auro & argento adorari petit etiam à Christianis. Quæris: cur populus Hebræus tam clarâ veri Dei notiâ imbutus, eò venerit dementiæ, ut vitulo insensibili aliquam divinitatem inesse crediderit? respondet ingeniosè Rupertus lib. 4. annot. c. 9. *Aureus erat ille vitulus, & inde facile persuaderi poterat populo, quòd esset Deus. Quare? quia mentes eorum obtinuerat spiritus avaritiæ &c.* Avarissimus ille æterni thesauri venditor Judas, postquam pœnitentiâ ductus retulit acceptas pecunias, non projecit eas in sterquilineum, aut alium locum profanum, sed in ipsum Templum, ut brevi moriturus ostenderet, quanti pecunias æstimârit in vita, nullò videlicet aliò locò dignas, nisi ipsò Templo, cor hominis præfigurante, in quo eas Idoli instar adoraverat. Lamentabatur olim Deus apud Oseam contra Judæos: *Argentum dedi eis, quæ fecerunt Baal. q. d. Experti sunt liberalitatem meam, accipiendò argentum à me donò datum. At ò perfidos ingratosque homines! argentò hoc in summam mei injuriam abusi sunt dum stimulante avaritiâ fluxam hanc materiam Idoli locò coluerunt. Utinam non pares querelas contra plurimos Christianorum etiamnùm hodiè cogereretur effundere Deus! quot sunt pro pudor! qui erga divitias suas haud aliter sese gerunt, quàm devotus aliquis Sacerdos se gerit erga Deum: Iste rebus divinis quâ augendis quâ conservandis totus incumbit; Illi pecuniis suis quâ pariter augendis, quâ conservandis à summo manè usque ad seram noctem allaborant. Iste pro gloria Dei ad loca sacra peregrinationes instituit; Illi ad venandum aurum, ad obtinendum argentum varios*

B b 2

merca-

mercatus longis itineribus frequentant. Ille divino se consecrans cultui omnium terrenarum rerum oblivionem animo inducit, ut solius semper recordetur Dei: Isti insatiabili cupiditate stimulati, ut nihil aliud in animo nisi lucra tractent, Deum legemque ejus, & quidquid tandem æterna bona sapit, e sua expellunt memoria. Quis tales non dixerit Idololatrias? Christiane Lector scrutare pectus tuum: an non etiam sedem præstet huic Idolo? cur enim tam avidè inhias lucris? cur tantâ curâ augendô studes thesauro? cur erga pauperes tam parvus, erga debitores tam rigidus es? malè metuo; ne si ad extrema vitæ tuæ ventum fuerit, & metu æternitatis tremendæ adactus, redire velis ad Deum, a quo per avaritiam recesseras, experturus sis maledictiones, impiis versu 30. capitis 26. intentatas, dicente ibidem Deo: *Destruam excelsa vestra, cadetis in ruinam Idolorum vestrorum &c* Quare dum adhuc vacat: Ejice Deos alienos avaritiæ videlicet simulachra de medio pectoris tui. Fac tibi amicos de Mammona iniquitatis. *Decimam* saltem partem bonorum fortunæ divinis consecra obsequiis, id exigente Deo capite ultimô hujus libri. Sicut homo (ut pulcherrime discurret Thomas Morus) qui in hortum eâ lege esset admisus, ut intra illum pomis pro libitu quidem vesceretur, nullum tamen exiens secum ferret: Is haud dubiè aliqua interdum poma extra projeceret, quæ post suum foret collecturus exitum; ita cum nos Christiani, in hunc mundum admissi, nil simus nobiscum exportaturi de divitiis ibidem obtentis, meritò per sacras oblationes & largiores eleemosinas in hac vita factas, præmittere debemus opera bona, quæ nobis, mortalem vitam egressis, deserviant in æterna. Et nunquid stolidissimum se probaret ille, qui carceri arctissimo inclusus, pecuniis ad se redimendum paratis parceret, ut liberos & hæredes illis ditaret. Haud secus stultissimum dixeris illum, qui amicis aut prolibus suis divitem hæreditatem relicturus, animam suam æterno carceri includendam, non vult per oblatas eleemosinas in tuto ponere,



FASCI-